

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/26/2021
Identifikačné číslo spisu:	1118207995
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1118207995.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého E. K., narodeného XX. D. XXXX, bývajúceho u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova č. 7/A, IČO: 30 853 788, dieťa rodičov matky Y. F. K., bývajúcej v P., K. č. XXXX/XX, zastúpenej spoločnosťou NIKU & partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Prokopa Veľkého č. 51, IČO: 36 866 008 a otca S. S. R., bývajúceho v T., T. č. XXX/XX, zastúpeného Mgr. Stanislavom Hutňanom, advokátom so sídlom v Bratislave, Kominárska 141/2,4, za účasti Krajskej prokuratúry Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vajnorská č. 47, o návrhu otca maloletého na zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 3 P 57/2018, o dovolaní otca maloletého proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. júna 2020 sp. zn. 11 CoP 299/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Otec maloletého sa svojim návrhom domáhal úpravy svojej vyživovacej povinnosti voči maloletému v sume 80 € mesačne od 1. januára 2018 na zriadený osobný účet maloletého, okrem letných prázdnin v mesiacoch júl až august, kedy maloletý trávi pomernú časť s otcom. Pri odôvodnení svojho návrhu poukázal jednak na genézu vývoja súdnych konaní; na konanie vedené Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 7 C 29/2007, o určenie otcovstva k maloletému, v rámci ktorého bola otcovi určená vyživovacia povinnosť vo výške 100 € mesačne od právoplatnosti rozsudku. Otec maloletého určené výživné podľa jeho tvrdení riadne platil a okrem toho prispieval na výživu syna vecnými plneniami, vrátane jedla z domácich produktov. Následne matka maloletého požiadala o zvýšenie výživného, podľa názoru otca maloletého bez predloženia akýchkoľvek relevantných dôkazov, o ktorom Okresný súd Bratislava I rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. 1 P 46/2011. Otec maloletého je vysokoškolský vzdelaný muž, absolvoval štúdium v odbore prevádzková ekonomika v poľnohospodárstve na VŠP v Nitre a VŠE v Bratislave. Po ukončení tohto štúdia pracoval v JRD v okrese Bratislava - vidiek, vo L. V. R. ako THP pracovník na druhom stupni riadenia, kde viedol výrobný úsek živočíšnej výroby po stránke výrobnej a ekonomickej. Tvoril výrobné, reprodukčné a finančné plány, vrátane prognóz výroby po

finálnu podobu, ktorou je tvorba zisku a miera rentability podniku. Návrh matky maloletého na zvýšenie výživného bez relevantných dôkazov prehlásil otec maloletého za cieľnú hru o peniaze, založenú na klamstve, mylnom odhade a priateľských vzťahoch advokátky so sudkyňou. Na tomto základe malo podľa jeho názoru dôjsť k zvýšeniu výživného súdom na sumu 200 € mesačne, čo malo u otca maloletého spôsobiť stav hmotnej núdze, kedy bol prinútený vziať si z banky úvery na pokrytie výživného, ktoré v čase podnikania spolu s ročným výživným nezvládal platiť. Matka maloletého podala vo veci neplatenia výživného trestné oznámenie a návrh na výkon exekúcie. Otec maloletého poukázal na to, že podal tri návrhy na zníženie výživného, vedených Okresným súdom Bratislava I v konaniach pod sp. zn. 1 P 31/2013, 1 P 57/2014 a 3 P 81/2015; po spojení vecí pod sp. zn. 3 P 41/2015, ktoré súd podľa jeho názoru neoprávnene a protizákonne zamietol. Otec maloletého sa vo svojom návrhu opieral o úvahu, že napriek tomu, že mal rozsudkom 4 - násobne upravené zvýšené stretávanie sa s maloletým, bolo mu zvýšené 2 - násobne výživné, preto sa jedná o nepriamu úmeru, keď pri zvýšení úpravy stretávania sa musí nákladovosť odraziť v pomernom znížení výživného. Svoj návrh odôvodňoval tiež zmenou pomerov na jeho strane a rovnako aj na strane maloletého, ktorý nemá žiadne mimoškolské aktivity (predtým umelo vykonštruované) a matka maloletého mu nedáva vreckové pravidelne, či nekupuje veci, o ktorých na pojednávaní klame. Zmena pomerov na strane otca maloletého mala spočívať podľa jeho názoru v jeho zamestnaní, kedy od 1. januára 2018 je jeho čistý mesačný zárobok vo výške 804,19 €; a v zhoršení jeho zdravotného stavu, ktorých príčinu videl v súdnych konaniach.

2. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. apríla 2019 č. k. 3 P 57/2018 - 215 návrh otca maloletého zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

2.1. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1 až 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“); § 121 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“). S poukazom na vykonané dokazovanie dospel k záveru, že návrh otca maloletého je nedôvodný. Poukázal na nevyhnutný predpoklad pre možnosť zmeny súdneho rozhodnutia o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, vrátane rozhodnutia o výživnom, ktorým je zmena pomerov a povinnosť súdu skúmať túto zmenu skôr, ako pristúpi k samotnému prejednávaniu veci. V návrhu otca maloletého videl jeho účelovosť, snahu vyhnúť sa plneniu zákonnej vyživovacej povinnosti, respektíve túto, čo najviac obmedziť, nehľadiac ako rodič na záujem svojho maloletého dieťaťa. Podľa názoru súdu prvej inštancie otec maloletého v konaní nepreukázal, že na jeho strane došlo k tak závažnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného podľa citovaných ustanovení Zákona o rodine. V konaní bolo naopak nesporne preukázané, že otec maloletého sa od času ostatného rozhodnutia súdu o výške výživného na maloletého zamestnal s čistým mesačným príjmom vo výške 804,19 € a má tak všetky predpoklady na to, aby si riadne plnil svoju vyživovaciu povinnosť. Tvrdenia otca maloletého, ktorými odôvodnil podanie návrhu na zníženie výživného, súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodné, nepreukázané a účelové. Jeho návrhu nebolo možné vyhovieť, nakoľko v konaní nebola zistená zmena pomerov na strane otca maloletého odôvodňujúca zmenu súdneho rozhodnutia o výživnom v zmysle § 78 ods. 1 Zákona o rodine.

2.2. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca maloletého rozsudkom zo 16. júna 2020 sp. zn. 11 CoP 299/2019 (č. l. 898) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I.); rozhodol o trovách odvolacieho konania (II.).

3.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie vo veci riadne zistil skutkový stav veci, vyvodil z neho správny právny záver a svoje rozhodnutie aj riadne zdôvodnil. Podmienkou pre zmenu rozhodnutia o výživnom je zmena pomerov. Zníženie výživného nie je nikdy na prospech maloletého, pretože jeho potreby neustále rastú. Pod odôvodnenými potrebami maloletého treba rozumieť zabezpečenie potrieb týkajúcich sa bývania (pomerná časť nákladov), stravovania, zdravotnej starostlivosti, poplatkov za návštevu školského zariadenia a aktivít maloletého. Nie je povinnosťou rodiča predkladať všetky pokladničné bločky o nákupoch vecí pre maloletého, súd vychádza z poznatkov o všeobecných cenách tovarov s prihliadnutím na vek dieťaťa. Medzi tieto náklady patria výdavky na stravu, ošatenie a zabezpečenie hygienických potrieb. Uvedenú sumu je možné vyčísliť len orientačne, avšak nárast potrieb maloletého a výdavkov na jeho zabezpečenie je nesporný, či už v porovnaní s jeho

výdavkami v roku 2017, v čase rozhodovania súdu o návrhu otca maloletého na zníženie výživného (rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 3 P 41/2015 - 440 v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu sp. zn. 11 CoP 6/2017), alebo v roku 2013, kedy súd zvýšil výživné na maloletého na sumu 200 € mesačne (rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 1 P 46/2011 - 985, v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu sp. zn. 11 CoP 337/2013 - 1073). Uplynutím času dochádza k prirodzenému rastu dieťaťa a nárastu jeho nákladov na zabezpečenie odôvodnených potrieb, ktoré jeho vekom menia svoj charakter. V danom prípade bolo naposledy súdom zvýšené výživné na maloletého v roku 2013, kedy bol maloletý vo veku 7 rokov, navštevoval 1. ročník základnej školy, mal oslabenú imunitu a s tým súvisiace zvýšenie nákladov na zdravotnú starostlivosť, pričom matka maloletého tieto náklady vyčíslila sumou 461,08 €. V čase rozhodovania mal maloletý 14 rokov a odvolací súd považoval za nesporné, že za obdobie 7 rokov sa výdavky na jeho potreby navýšili. Matka maloletého riadne vyčíslila a preukázala náklady na maloletého, platby za stravu v škole vo výške cca. 20 € mesačne, náklady súvisiace so zabezpečením jeho zdravotnej starostlivosti, platby za rehabilitácie v sume 48 € mesačne, poplatky súvisiace s návštevou dentálneho ortopéda a náklady na bývanie v pomernej časti vo výške 111 € mesačne. Odvolací súd pritom akceptoval námietku otca maloletého, že pri prepočte nákladov vyšpecifikovaných matkou maloletého, sú tieto vo vzťahu k výdavkom na školu vyčíslené za obdobie 10 mesiacov, dané náklady však nesporne vznikajú a je potrebné ich hrať. K námietke otca maloletého, že platba za školu v prírode je jednorazovou platbou, odvolací súd uviedol, že matka maloletého danú platbu spriemerovala za obdobie jedného školského roka. Po posúdení výdavkov na maloletého dospel odvolací súd k záveru, že ich výška, vzhľadom na vek maloletého a náklady na zabezpečenie jeho potrieb, nie sú v žiadnom prípade nadhodnotené. Odvolací súd v tejto súvislosti konštatoval, že len náklady na dieťa vo veku 13 rokov na stravu predstavujú minimálne 130 € mesačne (t. j. 4,33 € denne). Poplatky za stravu v školskom zariadení sú síce nižšie, ale spotreba stravnej jednotky dieťaťa neustále narastá, pričom dieťa sa nestravuje len v škole, ale aj v domácom prostredí. Na námietku otca maloletého o neprimeranom poplatku za stravu v škole maloletého odvolací súd neprihliadol, vzhľadom k tomu, že matka maloletého riadne preukázala zrealizovanie týchto platieb. Odvolací súd zároveň akceptoval matkou maloletého vyčíslené mesačné náklady na hygienické potreby v sume 5 €, oblečenie 70 €, zdravotnú starostlivosť 48 € a ďalšie poplatky 15 €, bývanie 111 €, stravu v škole 20 €, rodičovský príspevok a triedny fond 5 €, výdavky spojené s trávením voľného času vo výške 25 €, t. j. spolu vo výške 429 € mesačne. Je nesporné, že okrem týchto výdavkov má maloletý aj ďalšie náklady (holič; spoločenské, kultúrne a športové aktivity; výlety a podujatia organizované školou). K námietke otca maloletého, že výdavky za škôlku sa iba preklopili do školských nákladov, respektíve na mimoškolskú činnosť, odvolací súd uviedol, že nástupom dieťaťa do predškolského zariadenia, do školy alebo jeho postupom do vyšších ročníkov, vznikajú náklady súvisiace s platbami poplatkov v týchto zariadeniach a poplatkov za školské a mimoškolské aktivity, respektíve aktivity vo voľnom čase. K námietke otca maloletého o nadštandardných výdavkoch maloletého súvisiacich s dovolenkami, odvolací súd uviedol, že na túto neprihliadal, keďže ich nezapočítal do nákladov na maloletého. Rovnako nevzal v úvahu ani námietku otca maloletého týkajúcu sa športovej činnosti maloletého, keďže z výpovede matky maloletého vyplýva, že maloletý nemal žiadne krúžky. Po komplexnom posúdení veci je nesporné, že náklady maloletého, či už od poslednej úpravy výživného alebo od posledného rozhodovania súdu o výživnom (o znížení) vzrástli. Súd prvej inštancie správne posúdil a vyhodnotil aj pomery otca maloletého, keď mal v konaní jednoznačne preukázané, že otec maloletého bol v čase podania návrhu (v čase rozhodovania súdu prvej inštancie) zamestnaný a dosahoval príjem vo výške cca. 800 € mesačne netto. Táto skutočnosť pri porovnaní zmeny pomerov s predchádzajúcim rozhodovaním o výživnom nezakladala dôvod pre vyhovie jeho návrhu v súlade s § 78 ods. 1 Zákona o rodine.

3.2. Prihliadnuc na nové skutočnosti (§ 63 CMP) odvolací súd doplnil dokazovanie (§ 68 CMP) a vec prejednal. Za nové skutočnosti považoval otcom maloletého prezentované a preukázané rozhodnutie Sociálnej poisťovne o priznaní starobného dôchodku od 14. júla 2019 vo výške 381 € (398 € v čase rozhodnutia odvolacieho súdu). V tejto súvislosti sa odvolací súd zaoberal okrem pomerov maloletého aj pomermi otca maloletého. Odvolací súd konštatoval, že rozsudkom súdu prvej inštancie z 29. apríla 2013 č. k. 1 P 46/2011 - 985, v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 1. októbra 2013 sp. zn. 11 CoP 337/2013 (č. l. 1073) súd zvýšil výživné na maloletého na sumu 200 € mesačne. V tom čase bol otec maloletého na základe oznámenia Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Malacky vyradený ku dňu 31. decembra 2012 z evidencie uchádzačov o zamestnanie; dňom 1. januára 2013 začal vykonávať

samostatnú zárobkovú činnosť s poskytnutým príspevkom vo výške 2.647,73 € s oprávnením vykonávať živnosť v oblasti poskytovania služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve, pričom od 8. februára 2013 mal registrovanú prevádzkareň potravinárskeho podniku pre potraviny živočíšneho pôvodu a od 6. februára 2013 bol zapísaný do evidencie samostatne hospodáriaceho roľníka. Z tejto činnosti, ktorú vykonával od 31. apríla 2014 vykazoval v daňovom priznaní za rok 2013 stratu. Otec maloletého býval v rodinnom dome, iné vyživovacie povinnosti nemal. Matka maloletého v tom čase dosahovala mesačný príjem vo výške 930 € brutto, žila v domácnosti s maloletým a zabezpečovala starostlivosť o ďalšie maloleté deti a dohliadala na výchovu ďalšej plnoletej osoby. Súdy rozhodujúce o návrhu otca o zníženie výživného na maloletého v odôvodneniach svojich rozhodnutí uviedli, že v tom čase maloletý nastúpil na II. stupeň základnej školy, čo vyhodnotili ako skutočnosť odôvodňujúcu pre zvýšenie výživného. U otca maloletého uznali zmenu pomerov a súčasne konštatovali nevyužívanie jeho potencionálnych možností pre dosahovanie príjmu v súvislosti s jeho dobrovoľne ukončeným podnikaním a verejným prezentovaním postoja k určitému výkonu práce. Otcovi maloletého bolo v týchto konaniach vytykané, že žiadnym spôsobom nepreukázal, že z hľadiska vlastníckych vzťahov a nízkej bonity ornej pôdy, ktorú vlastní, nie sú jeho majetkové pomery súladné s doposiaľ určeným výživným. Rovnako nepreukázal v týchto konaniach z hľadiska posudzovania možnej zárobkovej aktivity nepriaznivý zdravotný stav ako prekážku výkonu fyzickej práce, keď už nie je spôsobilý uplatňovať svoje vysokoškolské vzdelanie. Porovnaním pomerov na strane otca maloletého považoval odvolací súd za nepochybné, že v roku 2013 mal nulový príjem, v roku 2017 poberal dávky v hmotnej núdzi, v roku 2018 do mája 2019 jeho príjem predstavoval 800 € mesačne netto a od júla 2019 mu bol priznaný starobný dôchodok vo výške 389 € mesačne. Z uvedeného vyplýva, že napriek tomu, že otec maloletého poberá starobný dôchodok sa jeho príjem od poslednej úpravy výživného zvýšil. Na strane otca maloletého došlo k zmene pomerov v dôsledku jeho veku a nároku na starobný dôchodok. Sledujúc prvoradý a najlepší záujem maloletého, pri vyhodnotení danej zmeny pomerov odvolací súd konštatoval, že samotná skutočnosť priznania nároku na starobný dôchodok nezakladá nemožnosť vykonávať prácu s prihliadnutím na vyživovaciu povinnosť otca k maloletému, ktorý nie je schopný sa samostatne živiť. Odvolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či má otec maloletého schopnosti a možnosti na výkon práce (§ 62 Zákona o rodine). Otec maloletého bez ohľadu na jeho vyživovaciu povinnosť k maloletému sa dobrovoľne vzdal svojho príjmu a súčasne podnikal kroky na ukončenie výkonu svojej práce už pred dovŕšením dôchodkového veku. Odvolací súd nespochybnil nárok otca maloletého využiť a čerpať starobný dôchodok, avšak vzhľadom k jeho zákonnej povinnosti prispievať na výživu maloletého, ktorý nie je schopný sám sa živiť, je nevyhnutné posúdiť i schopnosti otca maloletého. Z lekárskeho správ vyplýva, že otec maloletého je sledovaný v kardiologickej a neurologickej ambulancii, absolvuje pravidelné kontroly a má nasadenú medikamentóznú liečbu. Z lekárskeho správ nie je zrejmé obmedzenie otca maloletého vo výkone práce, respektíve nemožnosť pracovať. Samotné lekárske správy pochádzajú z obdobia rokov 2017, 2018 a 2019, t. j. z obdobia, kedy otec maloletého riadne pracoval, pričom od doby priznania starobného dôchodku nepreukázal zmenu zdravotného stavu, ktorá by mu bránila pracovať. Podľa odvolacieho súdu otec maloletého má schopnosti a možnosti zabezpečiť si príjem, aj prípadnou brigádnickou činnosťou v rozsahu, aby dokázal uspokojiť nielen svoje potreby, ale aj potreby maloletého. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na konanie otca maloletého, ktorý dlhoročne nepracoval, zamestnal sa až po 14. rokoch, ktoré okolnosti mali vplyv na výpočet výšky jeho dôchodku. Odvolací súd zároveň neakceptoval tvrdenia otca maloletého, že znížením výživného by sa mu znížil dlh na výživnom, ktorý mu vznikol v období, kedy bol v produktívnom veku a bol povinný zabezpečiť si prácu s primeraným príjmom a zodpovedajúcu jeho možnostiam a schopnostiam. Neprihliadol tiež na námietky otca maloletého súvisiace s prebiehajúcim exekučným konaním, keďže výživné na maloleté dieťa je prvoradou pohľadávkou a má prednosť pred inými pohľadávkami. Skutočnosť, že otec maloletého výživné neplatil a dlh mu narastal, nie je dôvodom pre vyhoviecie jeho návrhu. Neprihliadol ani na argumenty otca maloletého týkajúce sa trestného stíhania pre zanedbanie povinnej výživy z dôvodu, že vzniknutý dlh na výživnom nemôže byť dôvodom pre zníženie výživného na maloleté dieťa. Z porovnania majetkových pomerov otca maloletého vyplýva, že tieto sa nezmenili, avšak otec maloletého prenajíma pozemky, z ktorých príjem nadobúda podľa jeho vyjadrenia jeho matka. Otec maloletého teda má možnosť nakladať s nehnuteľným majetkom pozostávajúcim z ornej pôdy, záhrad nachádzajúcich sa v Stupave a využiť prípadný finančný výnos z týchto nehnuteľností pre seba aj pre maloletého. K finančným pomeroch matky maloletého odvolací súd uviedol, že jej príjem sa síce

zvýšil, avšak daná okolnosť nemá vplyv na zníženie výživného, keďže matka maloletého po celú dobu sanuje potreby maloletého a hradí jeho náklady aj za jeho otca, ktorý si svoju vyživovaciu povinnosť neplní riadne. Navyiac vzhľadom na vek maloletého a zabezpečenie jeho odôvodnených potrieb odvolací súd považuje aj naďalej výšku výživného 200 € mesačne za primeranú. Návrh otca maloletého na zníženie výživného na sumu 50 € považoval odvolací súd za neprijateľný vzhľadom na vek a potreby maloletého. Odvolací súd neakceptoval návrh otca maloletého týkajúci sa zníženia výživného iba na obdobie 10 mesiacov v roku, čo odôvodnil ustanovením § 62 Zákona o rodine, ktorý nepripúšťa úpravu výživného len za vymedzené časové obdobie v rámci jedného roka.

3.3. K námietke zaujatosti otca maloletého voči senátu 11 CoP, vzťahujúcu sa najmä k členke senátu R. Y. Ž. odvolací súd neprihliadal s poukazom na § 53 ods. 3 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3.4. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletého dovolanie v rozsahu proti výrokovej časti I. (č. l. 914), prípustnosť ktorého vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

4.1. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) porušenie práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) vidí dovolateľ v nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu, tým že a/ nesprávne vyhodnotil objektívnu skutočnosť, keď síce uviedol, že došlo k zmene pomerov na strane otca maloletého s poukazom na jeho vek a starobný dôchodok, avšak v konečnom dôsledku na túto skutočnosť neprihliadol; b/ nevzal do úvahy ďalšie nesporné skutočnosti, že príjem matky maloletého je omnoho vyšší ako príjem otca maloletého; c/ bol povinný postupovať v zmysle čl. 2 CMP, t. j. v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav vecí, bol povinný na účely zistenia skutočného stavu vecí vykonať potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhli; d/ bol povinný na procesné úkony otca maloletého v odvolacom konaní primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným právnym poriadkom; e/ arbitrárnym spôsobom uviedol, že otec maloletého má povinnosť zamestnať sa a vykonávať prácu, hoci je starobný dôchodca; f/ pochybil pri hodnotení skutočnosti, že otec maloletého osvedčil významnú zmenu pomerov na svojej strane tým, že došlo k výraznému (o viac ako polovicu) zníženiu jeho príjmu; g/ nevzal do úvahy skutočnosť, že maloletý trávi so svojím otcom podstatnú časť v tom ktorom kalendárnom mesiaci, čo v období letných prázdnin predstavuje prevažnú časť pobytu maloletého u svojho otca; h/ sa rovnako ako aj súd prvej inštancie nezaoberal návrhmi otca maloletého na vykonanie dokazovania; i/ sa nezaoberal a nevysporiadal s tabuľkou nákladových položiek v sume 570,83 €, ktoré sú súčasťou spisu; j/ nesprávne zistil skutočný stav vecí týkajúci sa nepravdivých tvrdení matky maloletého ohľadne počtu osôb v jej domácnosti; k/ nesprávne zistil skutočný stav vecí týkajúci sa výšky starobného dôchodku otca maloletého; l/ nevyhodnotil dostatočne nepriaznivú finančnú situáciu otca maloletého, nevzal do úvahy ním predložené dôkazy. Závery odvolacieho súdu považuje za arbitrárne, ktoré vychádzajú iba zo všeobecne podsunutej premisy o „potencionalite“ príjmu otca maloletého, bez toho, aby potencialita bola riadne preukázaná akýmkoľvek dôkazom. Vo vzťahu k skúmaniu schopností, možností a majetkových pomerov dovolateľ ďalej namietá m/, že sa súdy oboch inštancií bez akéhokolvek odôvodnenia nevenovali zisťovaniu skutočného stavu vecí vo vzťahu k schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom otca, vôbec nezohľadnili dôkazy preukazujúce jeho negatívnu finančnú situáciu, čím nesprávne a neúplne zistili skutočný stav vecí. Dovolateľ má za to, že nevykonaním dokazovania v jednotlivých častiach (výdavky a zdravotný stav otca maloletého, príjem matky maloletého) došlo k porušeniu práva otca maloletého na spravodlivý proces.

4.2. Vzhľadom na existenciu týchto väd odvolacieho konania preto navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zmenil rozsudok odvolacieho súdu a vo veci sám rozhodol, eventuálne, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Matka maloletého vo svojom vyjadrení k dovolaniu (č. l. 934) uvádza, že v konaní pred odvolacím súdom nemohlo dôjsť k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP), odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu má podľa jej názoru náležitosti v zmysle § 393 CSP a obsahuje podrobné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie. Dovolateľom uvádzané vady zmätočnosti konania nemôžu založiť dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, keďže tieto nesmerujú voči samotnej procedúre prejednávania vecí, ale výlučne len k faktickej meritórnej rozhodovacej činnosti súdu. Navrhuje

preto, aby najvyšší súd dovolanie otca maloletého ako nedôvodné zamietol (§ 448 CSP), respektíve, aby ho odmietol (§ 447 písm. f/ CSP).

6. Súčasťou súdneho spisu je tiež vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky k dovolaniu (č. l. 999). Vzhľadom na to, že bolo podané po lehote určenej na vyjadrenie k dovolaniu (10 dní), najvyšší súd naň neprihliadal.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie otca maloletého treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

I.

9. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania konkrétne z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

9.1. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolaťa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k dovolaťom namietanej procesnej vade konania.

10.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

11. Prípustnosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP dovolateľ namieta v súvislosti s tým, že odvolací súd rozhodol bez náležitého zistenia skutočného stavu, nevykonával ním navrhnuté dôkazy, dôkazy vykonané v súdnom konaní nesprávne vyhodnotil. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Ústavný súd nedospel k záveru o ústavnoprávnej neudržateľnosti tohto názoru najvyššieho súdu (II. ÚS 465/2017).

12. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil rozhodnutie, dovolací súd uvádza, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

13. Napokon dovolateľ v dovolaní namieta (m/) tiež, že rozhodnutia oboch súdov nižšej inštancie sú nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia. Dovolateľ v tejto súvislosti vo všeobecnosti namieta, že sa súdy nevenovali zisťovaniu skutočného stavu veci vo vzťahu k schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom otca maloletého, vôbec nezohľadnili dôkazy preukazujúce jeho negatívnu finančnú situáciu, či nesprávne a neúplne zistili skutočný stav veci. Nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutí súdov tak dovolateľ spája so zisťovaním skutkového stavu veci, dokazovaním, respektíve právnym posúdením, vo vzťahu ku ktorým sa dovolací súd už vyjadril v bodoch 11. a 12. tohto rozhodnutia.

13.1. Čo sa týka nedostatku riadneho odôvodnenia, dovolací súd poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci.

13.2. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

13.3. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd v ňom jednak citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; pomerne podrobným spôsobom sa vo svojom odôvodnení venoval zmene pomerov účastníkov konania (body 18. až 24. odôvodnenia), ktorá je podstatnou podmienkou pre možnosť zmeniť výšku výživného, dokonca prihliadajúc na nové skutočnosti v tejto súvislosti doplnil dokazovanie (§ 68 CMP) a vec prejednal (bod 22. odôvodnenia). Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd (súd prvej inštancie) svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

14. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ nedôvodne namieta existenciu vady konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

II.

15. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

16. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie otca maloletého odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

17. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.